

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Quartus modus explicandi eandem communem sententia[m], ex S.
Thoma, Alexandro, & ali[i]s confirmatur ratione Ricardi. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

est realis, vel rationis proveniens solum ab extrinseca denominatione ipsius actus amoris & affectus. Si est realis, rursus aut est ingenua facultati voluntatis, aut illi adveniens. Si est ingenua: sequitur, semper esse eandem omnino, quod est absurdum: sic enim semper esset in nobis eadem intentio animi. Si autem advenit potentiae voluntatis, & ab ea abesse potest (siquidem non semper manet homo in eadem intentione) sequitur, distingui realiter à potentia, saltem ut distinguitur modus à re, cuius est modus, iuxta ea, quae notamus supra disputatione 217. capite 5. & 219. c. 2. quia illud, sine quo aliud esse potest, distinguitur ex natura rei, & aliquo modo realiter, seu plusquam ratione ab illo. Quous autem modo dicatur, ego quidem primum non video, quia ratione affectus ipse amoris & odij unius Angeli, aut hominis cognosci possit ab alio, & tamen relatio illa cum sit eiusdem ordinis, non possit. Deinde si haec relatio advenit potentiae, nec est illi ingenua, ut manifestum est: debet esse aliquid illius fundamentum: nullum autem aliud videtur esse, quam actus ipse & affectus amoris: relatio autem fundata in affectu, potius recipitur in ipso affectu, ut in proximo subiecto, quam proxime in ipsa potentia voluntatis: qui autem cognoscit affectum secundum se celare & sicuti est, ut faceret Henricus cognosci ab Angelo, scire etiam poterit relationem illam, ac proinde intentionem. Praeterea si relatio illa, quae dicitur intentio, esset rationis, eodem pacto ab Angelo etiam cognosceretur: nam haec denominatio in potentia procederet ex actu ipso elicitio circa tale obiectum: ergo cum vnus Angelus certo sciat affectum alterius, sciet etiam talem denominationem seu relationem, quam Henricus vocat intentionem. Ex quo autem alio fundamento talis relatio possit oriri, non potest Henricus ostendere.

Ceterum si hic modus philosophandi & explicandi communem opinionem verus esset, non inepie posset defendi id, quod communis illa sententia contendit, & testimonia Patrum atque Scripturae significant, nempe esse aliquid occultum & secretum cordis hominis, aut Angeli, quod ab alio Angelis cognosci non possit.

Tertio alio modo communem illam opinionem explicat & defendit idem Henricus quodlibet 5. qu. 5. vbi de locutione, & illuminatione Angelorum agit, ita ut in eodem conceptu & cogitatione vnus Angelus sit aliquis, quod lateat alterum Angelum: existimat enim per eundem conceptum cognosci ab Angelo vniuersale, & singulare obiectum: esse autem manifestum alteri Angelo conceptum illam, quareus circa vniuersale: occultum tamen & ignotum quatenus circa singulare versatur. Hic tamen modus philosophandi eodem modo impugari posset, quo praecedentes, & de illo fusius differemus infra disput. 211. vbi de locutione Angelorum agendum est.

CAP. V.

Quartus motus explicandi eandem communem sententiam ex S. Thom. Alexand. & aliis confirmatur ratione Ricard.

Postremo ex scriptoribus alio modo interpretati & defendere videntur praedictam communem sententiam S. Tho. Caiet. & recentiores usque in 1. p. tom. 2.

Theologi in hoc articulo. Alexand. Bonau. Marfil. Gregor. Capreol. Ferrar. loci citatis. Dicunt ei ego, affectus voluntatis vnus Angeli, aut hominis non posse ab alio Angelo certo cognosci: & hos affectus appellant secreta cordium. Idem docere videntur de cogitationibus S. Thom. Caietan. Marfil. Gregor. Capreol. & Ferrar. nisi quod, ut colligitur ex rationibus S. Thom. Caietan. Ferrar. Ricard. & Capreol. loquuntur de cogitationibus solum, quae pendent ex libera hominis potestate, ut sequenti disp. patebit, ea solum ratione, qua ex libera voluntate pendent. Variant tamen in confirmanda communi sententia, in qua conveniunt Alexand. Bonau. Marfil. & Gregor. solum probant ex scriptura, & doctrina Patrum, de qua satis superque dictum est cap. 1. huius disp.

Ricardus vero hoc modo probat: vnus Angelus non est intime praesens animae nostrae, aut alteri Angelo: ergo indiget speciebus, ut cognoscat ea singularia, quae esse incipiunt in anima, aut in Angelo per species ab ipsis derivatas in intellectu ipsius, ut ex eodem retulimus supra disp. 210. ca. 1. ergo vnus Angelus non potest cognoscere singulares affectus, & cogitationes alterius Angeli aut hominis, nisi ab eis species accipiat, atqui ea, quae sunt voluntate in Angelo, aut in anima nostra, quales sunt affectus & cogitationes liberae, non producant ex se species, nisi motu voluntatis eius in quo sunt: ergo nisi homo, aut Angelus velit, non possunt in intellectu alterius Angeli species immittere ac proinde neque certo cognosci.

Verum haec ratio nihil habet momenti. Primum quidem quia distantia secundum locum nihil obitare potest, quo minus aliquid ab Angelo cognoscatur, ut supra iam notatum est disp. 204. c. 2. ut disp. 212. c. 2. dicitur, sicut etiam proprietas secundum locum nihil iunare potest. Quod si haec sufficeret, ut vnus Angelus certo cognosceret & intueretur cogitationes & affectus alterius Angeli, aut hominis: facile posset ab Angelo hoc modo cognosci: quia potest vnus simul loco cum alio esse, ut disput. 193. cap. 4. monstrauimus: esset igitur in potestate cuiusque appropinquare alteri, & cor illius intueri.

Deinde quia vnus Angelus intelligeret per species res praesentes: eas tamen non accipere à rebus, etiam spiritualibus, sed eas haberet à principio sibi infusus aut ingenuas: cur ergo non haberet species cogitationum & affectionum, ut eas intelligeret, si alioquin ipsae essent obiectum naturale, & accommodatum intellectui?

Postremo, si diceremus, non esse in Angelis species rerum singularium, sed eas accipere à rebus praesentibus, nulla esset ratio, ob quam assereremus, Angelum non accipere à cogitationibus & affectibus praesentibus absque imperio & voluntate eius, in quo sunt: nam quauis haec operationes liberae sint, & ita subsint libertati voluntatis, ut eas elicere possit, & non elicere: semel tamen elicita non patent imperio voluntatis in eo, quod ipsae secundum se producant: quare ut producant habitum in ipsa voluntate, aut in intellectu, non parent imperio ipsius, sed, velit, nolit voluntas, affectio & cogitatio semel libere elicita non possunt in voluntate non producere habitum: ergo cum ex se producant speciem in intellectu alterius, si eam producant, non pendebit ex imperio rationis, eam producere vel non producere.

Y Y Adde

Ratio Ricard. 24.

Impugnatur primo.

25.

Adde etiam, quod hac ratione nunquam possent homines rudes, & ignorantes, imo etiam docti, qui hanc sententiam non sequeretur, loqui Angelis, & suum illis animum explicare: quia si illud deberet intelligi ab Angelo per speciem ab affectu & cogitatione derivatam, & liberæ voluntati habentis cognitionem & affectum subesset, aliquam ab eis speciem in intellectum Angeli derivari: nunquam derivaretur, quo usque homo vellet, ut talis species produceretur: sed nullus ignorans, aut etiam doctus, qui hanc opinionem Ricardi non sequeretur, unquam vellet, ut talis species produceretur: quia aut non attendet ad hoc, aut nullo modo credit, id fieri posse: ergo nunquam suum animum Angelo manifestabit.

Dices fortasse, satis esse, ut statim species produceretur in alio cogitationis & affectus, si homo, aut Angelus velit, ut alius suum animum cognoscat: quamvis non velit expresse speciem suæ cogitationis aut affectus in intellectu alterius produci. Ceterum hoc friuolum est, quis enim non videat, ad hoc, ut cogitatio ex se speciem producat, nihil omnino referre, an voluntas habentis talem cogitationem velit eam manifestare: quasi ipsa cogitatio intellectum haberet, & statim posita tali voluntate intelligeret, se non posse aliter manifestari, quam producendo ex se speciem in intellectu alterius.

CAPUT VI.

Eundem modum defendendi communem sententiam, aliter probant S. Thomas, Caiet. & Ferrariens. quem impugnatur Scotus, & Durandus.

27. **C**ommunem opinionem eo modo quem diximus interpretatam alia ratione probant S. Thom. Caietan. Ferrariens. & Capreol. locis citatis, quæ talis est: voluntas rationalis creata soli Deo subiacet, & ipse solum in eam operari potest: ergo ea, quæ ex voluntate creata pendet, Deo soli, cui subditur ipsa voluntas, nota esse possunt: huiusmodi sunt affectiones, cogitationes: ergo soli Deo notæ esse possunt. Hac ratione non vult Sanct. Thom. probare, affectiones voluntatis, & cogitationes cordis occultari voluntate ipsa ne videantur ab Angelis: sed contendit, suapte natura, quatenus ex libera voluntate procedunt, soli Deo notas esse: si enim suapte natura alteri Angelo notæ essent, non possent voluntate habentis illas celari: id quod optime demonstrat Scot. in secundo loco citato, hac ratione: fieri non potest, ut id quod alias ex se intelligibile est ab aliquo intellectu, absque illo alio impedimento sola voluntate habentis illud reddatur non intelligibile: ergo cogitationes, & affectiones, si sunt suapte natura intelligibiles, alteri Angelo non poterunt celari sola voluntate habentis illas. In eo tamen fallitur

Malis intellectus est ab Scoto Sanct. Thomas.

28. *Locus Chrysostomi, explanatur.*

Scotus, quod putat sententiam S. Thom. fuisse, quam ipse impugnatur: cum ille potius dicat, secreta cordis humani, & angelici alteri Angelo suapte natura esse ignota. Quocirca id, quod Chrysost. asserit homin. 5. in Matth. in illa verba, Tunc reliquit eum diabolus, in bonum sensum explicandum est: ita enim scribit, Secundum dispensationem autem Dei recedit Angelus bonus; magis autem non recedit, sed abscondit se, inuisibilem se reddens ante diabolum: quoniam nisi voluerit, Angelus bonus à diabolo non videbitur. Hoc autem difficile est, si verum est, id quod diximus, vel eo præsertim, quod Chrysost. alibi

ARTIC. IV.

doceat Angelos spirituales & incorporeos esse, sicut retulimus disput. 179. cap. 2. est igitur intelligendum, ut non virtute propria Angelus bonus se reddat inuisibilem alteri Angelo: sed sola Dei dispensatione: nam si ex virtute naturalis fieri posset, eodem modo de monachis suspensis naturæ Angelo bono inferioris se posset celare: siquidem in demonibus integra manserunt omnia naturalia, ut docet Dionys. cap. 4. de divinis nominibus.

Ceterum eandem rationem impugnat Durandus hoc modo: si affectus, & cogitationes virtutis Angelici ratione non possunt ab altero Angelo cognosci, quia pendunt ex libera voluntate Angelici, in quam solus Deus operatur: eadem quoque ratione substantia animæ rationalis, & ipsius Angelici non posset ab alio, quam à Deo cognosci, & cetera omnia, quæ à solo Deo libere pendunt: nam si ea, quæ pendunt ex arbitrio humano, ignota sunt Angelis: multo magis erunt ea, quæ pendunt ex libero arbitrio Dei: quod tamen est absurdum. Ratio ergo Sancti Thomæ solum probat, actiones humanæ voluntatis, vel intellectus libera à Deo recte cognosci, quia ab eo pendunt: at vero à nullo alio posse cognosci, quam à Deo vel ab ipso homine aut Angelo, qui eas habet, non satis probare videtur.

CAPUT VII.

Rationi Durandi respondet Ferrar.

Hæc ratio Durandi non parum viget Thomæ mistas, & ideo varie eam diluere conatur. Primum quidem respondet Ferrar. loco citato, §. Circa autem, post medium illius, rationem Sancti Thomæ non iniri illi propositioni, Omne quod à solo Deo producitur, soli Deo cognitum est: sed aliter nempe, Omnis operatio, & omnis affectus, quæ à nulla causa naturaliter agente procedit, si incipit à libera, & à Deo soli Deo, & ipsi operati, & in illam voluerit manifestare, nota est. Huiusmodi autem non est omnis effectus, quia Deo libere procedit. Verum hæc ratio Ferrariens. mihi non probatur: primum: nam si illam posteriore propositionem assumeret Sanct. Doctor, non recte argumentaretur: assumeret enim in sua ratione illi, quod colligere potius debebat. Deinde ratio, propter quam Sanctus Thomas dicit, affectum liberum voluntatis, & actum intellectus à solo Deo cognosci, ea est, quia ab eo solum hæc potentia voluntatis moveri potest: ergo eadem ratione, quicquid à solo Deo pendet, à solo illo certo cognosci poterit.

Sed agendum, admittamus solutionem Ferrariensis, & contra illam alio modo arguamus: ostendamusque, ex illa aliqua incommoda deduci. Primum sequeretur, motum cæli, qui ab Angelo voluntate cæli non pendere ex sola Angeli voluntate, sed etiam ex forma naturali cæli, atque hac ratione recte cognosci posse ab Angelo. Ceterum huius solutioni obstant duæ rationes, una est, quia motus cæli non potest & ab Angelo humiliter à forma naturali & intrinseca cæli pendere: sed si ab Angelo mouetur orbis ipse, solum passim concurreret: alioqui si eius forma est naturale principium efficiens motum, voluntas Angeli superueniret.